

TORUŃ – BRODNICA 22.III.2007r.

„Odnawialne Źródła Energii OZE - źródła finansowania”.

Zapotrzebowanie na energię, perspektywy wyczerpania się zasobów konwencjonalnych źródeł energii oraz zabiegi mające na celu ochronę środowiska naturalnego człowieka znacznie zwiększyły zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii i w konsekwencji doprowadziły do dużego wzrostu ich zastosowania.

Odnawialne źródła energii (OZE) są ostatnio coraz częściej wykorzystywane. Główną przyczyną tej rosnącej popularności jest nieszkodliwość OZE dla środowiska i ich niewyczerpywalność.

Cechy te odróżniają je od źródeł konwencjonalnych, których eksploatacja jest główną przyczyną niepokojących zmian klimatu, i których światowe zasoby wcześniej czy później zostaną wyczerpane.

Zgodnie z opracowaną przez Ministerstwo Środowiska STRATEGIĄ ROZWOJU ENERGETYKI ODNAWIALNEJ (realizacja obowiązku wynikającego z Rezolucji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 lipca 1999r. w sprawie wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych), celem strategicznym jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym w kraju do **7,5 % w 2010 roku** i do **14 % w 2020 roku** w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

W dniach 8-9 marca br. przywódcy państw Unii Europejskiej przyjęli zobowiązanie, by do roku **2020 20%** energii produkowanej w UE pochodziło ze źródeł odnawialnych. Cel ma być wiążący, ale tak jak zaproponowała Polska ciężar realizacji zobowiązania będzie mniejszy dla państw, które startują z gorszej pozycji. W Polsce udział energii odnawialnej stanowi obecnie tylko 3,9%.

Polityka energooszczędna przewiduje też zwiększenie standardów energooszczędności w urządzeniach gospodarstwa domowego, transporcie i przemyśle. Ma zostać przyjęty też osobny plan działań promocji zachowań energooszczędnych wśród konsumentów.

Racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest jednym z istotnych elementów zrównoważonego rozwoju. Wzrost udziału OZE niesie ze sobą korzyści:

ekologiczne:

- zmniejszenie emisji gazów i pyłów do atmosfery, przede wszystkim dwutlenku węgla (zmniejszenie efektu cieplarnianego),
- ograniczenie zużycia paliw kopalnych (surowców energetycznych),

gospodarcze:

- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- dywersyfikacja źródeł produkcji energii,

społeczne:

- poprawa wizerunku regionu wdrażającego technologie przyjazne środowisku,
- szansa na rozszerzenie lokalnego rynku pracy.

Przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 sierpnia 2005r.) Raport określający cele w zakresie udziału energii elektrycznej wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w krajowym zużyciu energii elektrycznej w latach 2005-2014, przewiduje, że największy potencjał do wykorzystania będzie w zakresie trzech rodzajów zasobów odnawialnych:

- biomasa, z której wytworzona energia elektryczna wyniesie około 4% krajowego zużycia energii elektrycznej. Do celów energetycznych planuje się wykorzystanie biomasy pochodzącej z upraw energetycznych oraz słomy, a także biomasy odpadowej i pochodzącej z osadów ściekowych.
- wiatr, z którego produkcja energii elektrycznej wyniesie około 2,3% krajowego zużycia energii elektrycznej, planowana moc zainstalowana do roku 2010 to ok. 2000 MW.
- woda, z której wytworzona energia elektryczna wyniesie ok. 1,2% krajowego zużycia energii elektrycznej.

Rozwój projektów związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii napotyka na problemy finansowe. Są to problemy związane z wysokimi nakładami inwestycyjnymi na technologie wykorzystujące odnawialne źródła energii przy stosunkowo niskich nakładach eksploatacyjnych. Taki układ kosztów przy obecnym poziomie cen paliw kopalnych jest przyczyną długich okresów zwrotów poniesionych nakładów.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków.

Formą dofinansowania zależną od rodzaju zadania, może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka.

Obecnie działa w kraju kilka instytucji finansowych wspierających odnawialne źródła energii. Istnieją też organizacje finansowe, które mogą udzielać wsparcia dla projektów wykorzystania odnawialnych źródeł energii jeżeli przyczyniają się do rozwoju terenów rolniczych, a także celowe programy Komisji Europejskiej.

Finansowanie inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii może być prowadzone na trzy sposoby: może to być wsparcie inwestycji w ochronę środowiska, dotacje dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) lub pomoc finansowa dla firm prowadzących nowe inwestycje oraz osób prawnych i osób fizycznych.

Finansowanie projektów wykorzystania odnawialnych źródeł energii odbywa się przy pomocy środków krajowych, funduszy z Unii Europejskiej oraz funduszy spoza Unii Europejskiej. Do środków krajowych zaliczamy środki: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacji EkoFundusz, Banku Ochrony Środowiska, Funduszu Termomodernizacji.

Fundusze spoza Unii Europejskiej to m.in. środki z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Istnieje również możliwość wykorzystania Protokołu z Kioto do finansowania inwestycji w zakresie energii odnawialnej.

Fundusze strukturalne są instrumentem Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej, służącym wspieraniu restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. Fundusze te przeznaczone są na wsparcie tych sektorów i regionów, które bez zewnętrznej pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Inwestycje w zakresie ochrony środowiska w latach 2007-2013 współfinansowane będą z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Fundusz Spójności jest instrumentem polityki strukturalnej Unii Europejskiej, lecz nie zalicza się do funduszy strukturalnych. Pomoc z Funduszu Spójności ma zasięg krajowy, a nie regionalny jak w przypadku funduszy strukturalnych. Celem nadrzędnym funduszu jest wzmacnianie spójności społecznej i gospodarczej Unii poprzez finansowanie dużych projektów tworzących spójną całość w zakresie ochrony środowiska i infrastruktury transportowej.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest najważniejszym instrumentem Unii Europejskiej, w zakresie rozwoju zasobów ludzkich oraz przeciwdziałaniu bezrobociu. Fundusz wspiera działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz rocznych wytycznych w sprawie zatrudnienia.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych”.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego koncentruje się na następujących dziedzinach:

- inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego oraz zatrudnienia, jak też działalności średnich i małych przedsiębiorstw,
- rentownych inwestycji produkcyjnych umożliwiających tworzenie lub utrzymanie trwałego zatrudnienia,
- infrastruktury,
- rozwoju turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury,
- ochrony i poprawy stanu środowiska,
- rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Podstawowymi dokumentami określającymi wydatkowanie Funduszy Strukturalnych w latach 2007-2013 są Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) i wchodzące w jej skład Sektorowe Programy Operacyjne oraz Regionalne Programy Operacyjne dla poszczególnych województw.

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku projekt **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013**, który - zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia społeczeństwa, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Program zakłada realizację sześciu celów szczegółowych:

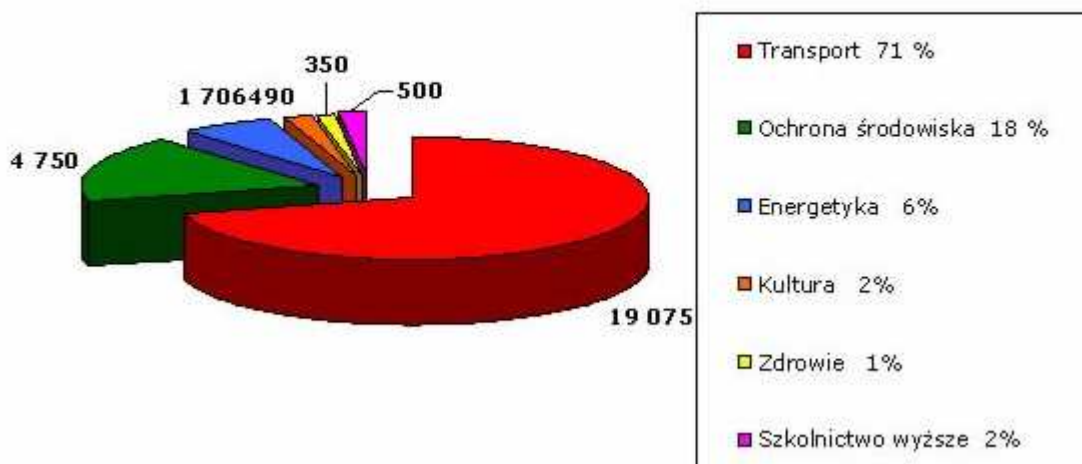
1. Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.
2. Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.
3. Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii.
4. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.
5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy.
6. Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii.

PO Infrastruktura i Środowisko koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 17 priorytetów:

- I. Gospodarka wodno - ściekowa
- II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
- V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
- VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
- VII. Transport przyjazny środowisku
- VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
- IX. Infrastruktura drogowa w Polsce Wschodniej
- X. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku**
- XI. Bezpieczeństwo energetyczne
- XII. Kultura i dziedzictwo kulturowe
- XIII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
- XIV. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
- XV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- XVI. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności
- XVII. Konkurencyjność regionów

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%)).

Podział środków UE dostępnych w ramach projektu PO IiŚ
wg sektorów (w mln euro)

Instytucją Zarządzającą Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, który wykonuje swoje funkcje przy pomocy Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucja Zarządzająca przekazuje realizację części swoich zadań Instytucjom Pośredniczącym, tj. ministrom właściwym.

O energii odnawialnej w **Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko** stanowi oś priorytetowa *X Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku*. Celem w/w osi priorytetowej jest poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetyki na środowisko.

Cele szczegółowe osi priorytetowej to:

1. Podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii,
2. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw.

W ramach osi priorytetowej wsparcie uzyskują działania obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw. Ponadto wsparcie przeznaczone będzie na przygotowanie dokumentacji technicznej dotyczącej inwestycji zgodnej z celami osi priorytetowej. W zakresie zwiększenia efektywności energetycznej sektora energetycznego, wsparcie będzie udzielane na zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, w tym w szczególności energii wytwarzanej w skojarzeniu z ciepłem, zmniejszenie strat powstających przy przesyłaniu oraz dystrybucji energii elektrycznej i ciepła. Priorytetem strategii obniżenia energochłonności procesów wytwarzania energii i jej przesyłania jest generacja rozproszona oraz budowa lokalnych, małych źródeł energii produkujących zarówno energię elektryczną jak i ciepło na potrzeby lokalne, nie wymagające przesyłania jej na duże odległości.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii obejmuje zespół działań zmierzających do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z odnawialnych zasobów energii. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

- energii elektrycznej wykorzystujących biomase, biogaz, energię wiatru oraz wody,
- ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej,

- energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z odnawialnych źródeł energii,
- biodiesla i innych biopaliw, wyłączając produkty rolnicze określone w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Dla wsparcia celu, jakim jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii przewiduje się również możliwość współfinansowania ze środków Funduszu Spójności inwestycji przedsiębiorstw w zakresie produkcji urządzeń dla OZE oraz realizacji inwestycji związanych z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączanie nowych jednostek wytwórczych energii z OZE.

Głównymi beneficjentami w ramach osi priorytetowej *X Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku* mogą być:

- przedsiębiorstwa,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
- jednostki administracji rządowej,
- państwowe szkoły wyższe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- stowarzyszenia i inne instytucje publiczne.

Przewidywane efekty realizacji osi priorytetowej:

- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej oraz emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych,
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Tabela finansowa dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w podziale na osie priorytetowe oraz źródła finansowania.

Oś priorytetowa	Wkład wspólnotowy	Wkład krajowy			Ogółem	Wskaźnik wkładu funduszy UE	Dla celów informacyjnych	
		Ogółem	Krajowy wkład publiczny	Wkład prywatny			Pożyczki EBI	Inne finansowanie
	1	2=3+4	3	4	5=1+2	6=1/5	7	8
Oś priorytetowa I	2 725 000 000	480 882 353	480 882 353		3 205 882 353	0,85		
Oś priorytetowa II	1 190 000 000	210 000 000	210 000 000		1 400 000 000	0,85		
Oś priorytetowa III	545 000 000	96 176 471	96 176 471		641 176 471	0,85		
Oś priorytetowa IV	200 000 000	467 000 000	67 000 000	400 000 000	667 000 000	0,30		
Oś priorytetowa V	89 800 000	15 847 059	15 847 059		105 647 059	0,85		
Oś priorytetowa VI	7 626 000 000	1 545 764 706	1 345 764 706	200 000 000	9 171 764 706	0,83		
Oś priorytetowa VII	7 513 500 000	3 239 100 000	3 039 100 000	200 000 000	10 752 600 000	0,70		
Oś priorytetowa VIII	2 945 490 000	529 792 353	519 792 353	10 000 000	3 475 282 353	0,85		
Oś priorytetowa IX	990 000 000	174 705 882	174 705 882		1 164 705 882	0,85		
Oś priorytetowa X	732 200 000	641 141 176	86 141 176	555 000 000	1 373 341 176	0,53		
Oś priorytetowa XI	974 280 000	718 931 765	171 931 765	547 000 000	1 693 211 765	0,58		
Oś priorytetowa XII	489 970 000	86 465 294	86 465 294		576 435 294	0,85		
Oś priorytetowa XIII	349 990 000	70 585 882	61 762 941	8 822 941	420 575 882	0,83		
Oś priorytetowa XIV	500 000 000	88 235 294	88 235 294		588 235 294	0,85		
Oś priorytetowa XV	187 800 000	33 141 176	33 141 176		220 941 176	0,85		
Oś priorytetowa XVI	189 363 161	33 417 028	33 417 028		222 780 189	0,85		
Oś priorytetowa XVII	599 880 000	105 861 176	105 861 176		705 741 176	0,85		
Ogółem	27 848 273 161	8 537 047 616	6 616 224 675	1 920 822 941	36 385 320 777	0,77		

Realizacji zadań współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej na poziomie regionalnym będą służyły **Regionalne Programy Operacyjne**, które zastąpią jeden kompleksowy program rozwoju regionalnego (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego). Przygotowaniem Regionalnych Programów Operacyjnych zajmują się przede wszystkim samorządy województw. Podstawą dla Regionalnych Programów Operacyjnych są Strategie Rozwoju Województw. Regionalne Programy Operacyjne określają diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, cel główny i cele szczegółowe, priorytety, kierunki wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na realizację programu, sposób monitorowania i ocenę stopnia osiągnięcia celu szczegółowego i celów szczegółowych, plan finansowy, źródła finansowania, podział środków na poszczególne priorytety, system realizacji. Działania określone w RPO powinny spełniać zasadę komplementarności z działaniami podejmowanymi w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych.

Główne grupy beneficjentów w RPO to:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- jednostki organizacyjne,
- związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki naukowo-badawcze,
- Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej,
- parki krajobrazowe,
- parki narodowe.

Przedmiotem Regionalnych Programów Operacyjnych są projekty małe, o znaczeniu regionalnym (poniżej 100 tys. euro).

Ważnym podmiotem w wydatkowaniu funduszy unijnych w programach operacyjnych są Komitety Monitorujące. Rolą Komitetów jest "nadzór nad efektywnością i jakością zarządzania i realizacji programów operacyjnych" (tak mówi Narodowa Strategia Spójności 2007-2013).

Każde z szesnastu województw w latach 2007-2013 będzie realizowało własny program operacyjny, finansowany przez Europejski Funduszu Rozwoju Regionalnego, który został przygotowany w odpowiedzi na lokalne potrzeby. Działania poszczególnych programów muszą być skoordynowane z działaniami podejmowanymi poprzez realizację programów operacyjnych. Priorytety 16 RPO będą się zawierać w następujących zakresach:

1. badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość,
2. społeczeństwo informacyjne,
3. inicjatywy lokalne w zakresie zatrudnienia i rozwoju oraz wsparcie struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy,
4. środowisko,
5. zapobieganie i zwalczanie zagrożeń przyrodniczych i technologicznych,
6. turystyka,
7. inwestycje w kulturę,
8. inwestycje w transport,
9. inwestycje energetyczne,
10. inwestycje w kształcenie (zwłaszcza zawodowe),
11. inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia oraz w infrastrukturę społeczną.

Dodatkowo: wsparcie obszarów problemowych wybranych miast oraz współpracę międzyregionalną.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013 jest jednym z 16 programów regionalnych dla realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 i Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 – 2013 (Narodowej Strategii Spójności; NSRO/NSS) w zakresie polityki wzrostu konkurencyjności i wyrównywania szans rozwojowych planowanych przez samorzady województw.

Projekt programu zawiera: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podsumowaną analizą SWOT, informację o wsparciu finansowym zewnętrznym dla województwa, w tym ze środków przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, strategię rozwoju regionu oraz osie priorytetowe jej realizacji, plan finansowy programu oraz system jego wdrażania. Celem strategicznym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko- Pomorskiego w lata 2007-2013 jest tworzenie warunków dla **poprawy konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno gospodarczej i przestrzennej jego obszaru**, to jest stanowienie w nim warunków dla dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego, wzrostu potencjału i efektywności gospodarowania, kreowanie zdolności do skutecznej gospodarczej rywalizacji z otoczeniem przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, publicznych środków krajowych i środków prywatnych. Za wdrażanie programu odpowiedzialny jest Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Województwo kujawsko-pomorskie w ramach pomocy przedakcesyjnej korzystało i nadal kontynuuje swój udział w programach: Phare, ISPA, SAPARD, realizując dzięki nim szereg zamierzonych celów z różnych dziedzin życia społeczno - gospodarczego. W większości są to zadania z zakresu gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, infrastruktury drogowej, społecznej, ale także informatycznej, stymulujące przedsiębiorczość.

Cel strategiczny programu jest zgodny z celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia którym jest „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

Cel strategiczny programu jest prezentowany przez 3 cele szczegółowe:

1. Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego.
2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu.
3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY RPO poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru	
Cele szczegółowe programu	Osie priorytetowe
1. Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego	Oś priorytetowa 1 Rozwój infrastruktury technicznej
	Oś priorytetowa 2 Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska
2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu	Oś priorytetowa 4 Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
	Oś priorytetowa 5 Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw
	Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki
3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców	Oś priorytetowa 3 Rozwój infrastruktury społecznej
	Oś priorytetowa 7 Wsparcie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

O energii odnawialnej w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 stanowi oś priorytetowa 1 *Rozwój infrastruktury technicznej*. Celami w/w osi priorytetowej są:

- poprawa zagospodarowania regionu w infrastrukturę techniczną, przede wszystkim związaną z transportem (drogowym, kolejowym, lotniczym) dla zwiększenia dostępności zewnętrznej regionu, spójności wewnętrznej oraz zwiększenia bezpieczeństwa transportowego,
- poprawa zaopatrzenia ludności i gospodarki w energię na obszarach wiejskich,
- **zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.**

Wykonując zobowiązania akcesyjne w zakresie wzrostu udziału produkcji **energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych**, zakłada się wspieranie projektów w zakresie produkcji i przesyłu energii elektrycznej i ciepłej z siłowni wykorzystujących: wiatr, biomasę, energię słoneczną, geotermalną, wód płynących, a spodziewanymi efektami realizacji osi priorytetowej są m.in. poprawa zaopatrzenia, zmniejszenie awaryjności systemu energetycznego na obszarach wiejskich oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

Na 16 Regionalnych Programów Operacyjnych przewidziano 23,8% całości funduszy strukturalnych (ok. 15,9 mld euro). Dla RPO województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013 wysokość środków wkładu wspólnotowego z EFRR, obliczonego wg przyjętego algorytmu 5,95 wynosi 951,0 mln euro. Łączna wartość zaangażowanych środków w realizację RPO województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013 szacowana jest

na około 1 245 mln euro, z czego 1 118,8 mln euro stanowią będą środki publiczne, w tym 167,8 mln euro krajowe środki publiczne. Wysokość udziału środków prywatnych oszacowana została wstępnie na około 126,2 mln euro.

O strukturze podziału środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na wyznaczone w programie do wsparcia osie priorytetowe zdecydowały:

- zidentyfikowane w diagnozie główne problemy do rozwiązania, potrzeby rozwojowe województwa,
- znaczenie osi priorytetowej dla realizacji przyjętego w programie celu głównego oraz zgodność z zapisami Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego,
- struktura popytu na środki na podstawie zebranej bazy projektów inwestycyjnych zamierzonych do realizacji w latach 2007-2013 przez jednostki sektora finansów publicznych województwa kujawsko-pomorskiego,
- popyt na środki oszacowany na podstawie złożonych projektów w ramach I i III priorytetu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w latach 2004 i 2005,
- wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dotyczące limitów podziału środków w ramach 16 RPO.

Oś priorytetowa i działania	Udział środków UE w projekcie RPO w %	Środki EFRR w mln euro
Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej	27,5	261,53
Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska	10	95,10
Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej	13	123,63
Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	6	57,06
Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	26,5	252,02
Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki	5	47,55
Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy	9	85,59
Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna	3	28,53
RAZEM RPO	100	951,00

Na podstawie kontraktu wojewódzkiego samorząd województwa jako Instytucja Zarządzająca RPO będzie otrzymywać środki z budżetu państwa, w postaci dotacji rozwojowej na wydatki służące finansowaniu realizacji RPO, w ramach rocznych limitów określonych w ustawie budżetowej. Limity te będą określone w uzgodnieniu z Ministrem Rozwoju Regionalnego w toku prac nad ustawą budżetową na podstawie tabeli płatności RPO oraz wieloletnich limitów zobowiązań określonych dla RPO, tak aby zapewnić sprawną i terminową realizację programu. Dotacja będzie stanowiła dochód samorządu województwa.

Płatności na rzecz beneficjentów RPO będą dokonywane przez Instytucję Zarządzającą w formie refundacji poniesionych wydatków lub zaliczki. Podstawą do przekazania środków będzie umowa pomiędzy jedną z w/w instytucji a beneficjentem oraz poprawnie sporządzony i zatwierdzony wniosek o płatność.

Środki będą przekazywane na wskazane przez beneficjentów rachunki, głównie w formie refundacji. W uzasadnionych przypadkach, jeśli przemawia za tym istotny interes kategorii beneficjentów lub specyfika projektów (działań), środki będą mogły być przekazywane w formie zaliczki.

Kolejnym programem, z którego fundusze mogą być przeznaczone na projekty dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013**. PROW na lata 2007-2013 jest instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Dokument określa cele, priorytety oraz zasady, na podstawie których będą wspierane działania dotyczące tej problematyki.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich jest końcowym elementem procesu programowania zorganizowanego zgodnie ze strategicznym podejściem zaproponowanym przez Komisję Europejską. Zgodnie z nim na poziomie unijnym opracowywany jest dokument strategiczny identyfikujący silne i słabe strony obszarów wiejskich na poziomie UE, wspólne dla krajów członkowskich osie priorytetowe oraz wskaźniki dla mierzenia postępu w osiąganiu unijnych priorytetów. Program może odnosić się do terytorium całego kraju lub też przyjmowanych jest kilka różnych programów dla poszczególnych regionów jednolitych pod względem problemów ekonomicznych, społecznych oraz środowiskowych.

Założeniem strategicznym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 jest realizacja działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych. Wszystkie podjęte działania będą realizowane na terenie kraju i finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej.

Wśród 4 osi priorytetowych o możliwościach wykorzystania zasobów energii odnawialnej stanowią:

- oś 1 (działanie nr 4 Modernizacja gospodarstw rolnych),
- oś 3 (działanie nr 1 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, działanie nr 2 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, działanie nr 4 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw).

W odniesieniu do emisji gazów cieplarnianych Polska ratyfikowała Konwencję o zmianach klimatu (1994) oraz protokół z Kioto (2002), co umożliwi uczestnictwo w mechanizmach przewidzianych tymi porozumieniami. Prognozowany poziom emisji gazów cieplarnianych w naszym kraju będzie zależał od kierunku rozwoju Polski. Proponowane rozwiązania wskazują jednak, iż niezależnie od przyjętego wariantu redukcja tych gazów przekroczy znacznie próg (6%) zobowiązań redukcyjnych przyjętych w protokole z Kioto i może osiągnąć nawet dalsze 30% wielkości emisji w roku 1988, przyjmowanym jako

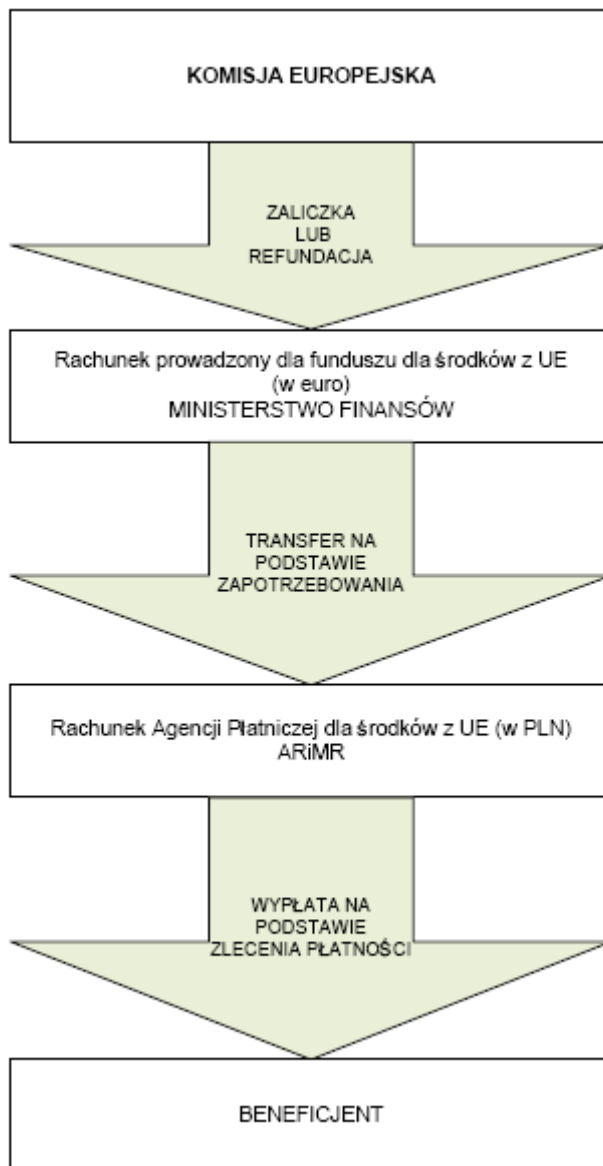
bazowy. Wspomniane zobowiązania dotyczą między innymi rolnictwa w następującym zakresie:

1. poprawy efektywności energetycznej gospodarki;
2. ochrony pochłaniania i retencjonowania gazów cieplarnianych poprzez promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej;
3. promowania zrównoważonych form rolnictwa;
4. promowania i wdrażania technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, ograniczających emisję CO₂.

Wdrażanie poszczególnych działań Programu powierzone jest Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), Agencji Rynku Rolnego (ARR) oraz samorządom województw (SW).

Ogólny schemat finansowania wydatków Unii Europejskiej na PROW obejmuje pojedynczą płatność wstępną, dokonywaną po zatwierdzeniu programu, zwrot wydatków ponoszonych przez państwo członkowskie ze środków EFRROW oraz płatność końcową, dokonywaną po przekazaniu przez państwo członkowskie ostatniego sprawozdania rocznego z realizacji Programu.

Przepływ środków pochodzących z EFROW w ramach PROW 2007-2013

Nazwa programu operacyjnego	Numer i nazwa osi priorytetowej	Nazwa Funduszu	Institucja Zarządzająca	Typ beneficjentów	Łączne wydatki kwalifikowane	Łączne wydatki z funduszy UE	Formy składania wniosków
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	X. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku.	Fundusz Spójności Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, który wykonuje swoje funkcje przy pomocy Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego.	Przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, jednostki administracji rządowej, państwowe szkoły wyższe, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i inne instytucje publiczne.	Ponad 36 mld euro.	27 848,3 mln euro	Wnioski o dofinansowanie będą przyjmowane przez Instytucję Pośredniczącą/Wdrażającą po zakończeniu negocjacji POIiŚ z Komisją Europejską. Prawdopodobny termin to II kwartał 2007 r. Dokładne informacje na temat wymogów związanych ze składaniem wniosków będą zamieszczone na stronach internetowych MRR w zakładce odnoszącej się do konkretnego programu operacyjnego.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013	1. Rozwój infrastruktury technicznej	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego przy pomocy wyodrębnionych komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego	Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne, związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jednostki naukowo-badawcze, Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, parki krajobrazowe, parki narodowe.	1 245 mln euro	951,0 mln euro	Termin i forma składania wniosków zostaną określone po ostatecznym zatwierdzeniu dokumentu.
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego. 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej. Osoba fizyczna: rolnik, małżonek rolnika lub domownik – w rozumieniu ustawy	17,2 mld euro,	Ponad 13,2 mld euro	Termin i forma składania wniosków zostaną określone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

				o ubezpieczeniu społecznym rolników Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego, operatorzy sieci energetycznych.			
--	--	--	--	--	--	--	--

Kolejną formę wsparcia finansowego dla inwestycji w zakresie energii odnawialnej stanowią fundusze celowe. Fundusze celowe stanowią pomocniczy instrument redystrybucji przychodów polegających na gromadzeniu specjalnych środków celowych, zwanych także funduszami publicznymi, pozabudżetowymi lub parabudżetowymi. Fundusze celowe mogą być wykorzystane jedynie na cele, dla których zostały uruchomione.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu jest funduszem celowym, wspierającym przedsięwzięcia proekologiczne realizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, powołanym na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Obecnie zakres i zasady działalności WFOŚiGW określa przede wszystkim ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz Statut Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. WFOŚiGW posiada osobowość prawną, co pozwala na prowadzenie samodzielnej działalności w ramach ustawowych kompetencji.

Z pomocy finansowej Wojewódzkiego Funduszu mogą korzystać między innymi:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje o charakterze publicznym,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy,
- szkoły wyższe.

Wnioskodawcy ubiegający się o środki finansowe w Wojewódzkim Funduszu powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilnoprawnej.

Źródłem dochodów funduszu są opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wnoszone przez instytucje z obszaru województwa.

Pomoc finansowa ze środków Wojewódzkiego Funduszu udzielana jest w formie:

- a) oprocentowanych pożyczek z możliwością ich częściowego umorzenia,
- b) pożyczek płatniczych,
- c) dotacji,
- d) dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek,
- e) nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Podstawowym narzędziem finansowego wsparcia są oprocentowane pożyczki z możliwością ich częściowego umorzenia oraz dotacje. Dofinansowanie WFOŚiGW może zostać przeznaczone m.in. na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza (np. odnawialne źródła energii, modernizacja kotłowni, termomodernizacja budynków, budowa i rozbudowa sieci ciepłych). Pożyczki można spłacać przez okres 7 lat z karencją do 12 lub 24 miesięcy (w przypadku, gdy przedsięwzięcie jest realizowane dłużej niż 12 miesięcy). Ich oprocentowanie wynosi 0,7 stopy redyskonta weksli (w stosunku rocznym) dla wszystkich przedsięwzięć. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 85% kosztu całkowitego zadania.

Wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych w formie pożyczek i pożyczek płatniczych będą rozpatrywane na bieżąco w terminie do 3 miesięcy od daty ich złożenia. Wnioski o dotacje należy składać do dnia 31 grudnia. Wnioski te będą rozpatrywane do końca lutego roku następnego. W miarę posiadanych środków finansowych Wojewódzki Fundusz będzie przyjmował do rozpatrzenia wnioski o dotacje złożone po określonym terminie. Wojewódzki Fundusz nie rozpatruje wniosków o udzielenie dofinansowania na przedsięwzięcia zakończone. Wojewódzki Fundusz rozpatruje wnioski kompletne, złożone na obowiązującym druku.

W ostatnich latach Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej podjęły programy wspierające wykorzystanie alternatywnych i przyjaznych środowisku źródeł energii, a także programy termomodernizacyjne przeznaczone dla inwestorów realizujących ocieplenia.

Wsparcie finansowe projektów wykorzystania odnawialnych źródeł energii uzyskać można również w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz powiatowych i gminnych funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jest jednym z warunków zrównoważonego rozwoju regionu. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym, przyczynia się do oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń oraz zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów. Odnawialne źródła energii powinny stanowić istotny udział w bilansie energetycznym. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych tj. energii wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej lub biomasy, jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju przynoszącym wymierne efekty ekologiczno-energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym, przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery i wód oraz redukcję ilości wytwarzanych odpadów.

W związku z tym rozwój tych źródeł staje się coraz poważniejszym wyzwaniem dla wszystkich.

Nazwa	Adres	Telefon	Strona internetowa
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych	ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa	(022) 461 39 29	www.mrr.gov.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Departament Polityki Regionalnej	Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń	(056) 621 84 16	www.kujawsko-pomorskie.pl
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa	(022) 623 10 00	www.minrol.gov.pl
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	ul. Szosa Chełmińska 28, 87-100 Toruń	(056) 655 42 81	www.wfosigw.torun.pl

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” (M. P. Nr 33, poz. 433 z dnia 18 czerwca 2003r.).
2. „Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej” (2000, przyjęta przez Sejm RP 23.08.2001).
3. „Polityka Energetyczna Polski do 2025 roku” przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 04.01.2005r.
4. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013”.
5. „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013”.
6. „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko”